

МОДЕЛЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ДО НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

У статті розглянуто педагогічні умови формування готовності майбутніх магістрів до науково-дослідної діяльності в інформаційному середовищі, шляхи її активізації, а також складові інформаційного середовища. Розроблено модель технології підготовки до науково-дослідної діяльності майбутніх магістрів гуманітарного профілю в інформаційному середовищі.

Ключові слова: педагогічна технологія, модель, магістр гуманітарного профілю, інформаційне середовище.

Для наукового опису педагогічної технології формування готовності майбутніх магістрів гуманітарного профілю до науково-дослідної діяльності застосовано метод моделювання, який широко використовується в педагогічних дослідженнях.

Моделювання (від лат. *modulus* – міра, мірило, зразок) – це опосередковане дослідження характеристик об'єкта, за якого вивчається не сам об'єкт, а певна допоміжна система, що виступає в речовій або абстрактній формі та відображає таким чином функціональні зв'язки об'єкта на основі певної подібності моделі й об'єкта [1, с. 289]; модель – це система елементів, що відтворює певні сторони, зв'язки, функції об'єкта з метою пояснення тих чи інших властивостей [4, с. 190].

Модель педагогічного процесу має вигляд структурно-логічної схеми, на якій подано окремі його компоненти. Рівень деталізації такої схеми може бути довільним і залежить від ступеня врахування різноманітних чинників. Функціональність моделі виражається взаємозв'язками між окремими її компонентами та описом перебігу педагогічного процесу. Модель дає змогу уникнути дослідження маловпливових чинників і зосередити увагу на вагомих чинниках. Це, у свою чергу, сприяє здійсненню ефективного аналізу обраної складової та прогнозуванню зміни її результативності при зміні певних умов [3].

Мета статті – висвітлення розробки моделі педагогічної технології формування готовності майбутніх магістрів до науково-дослідної діяльності в інформаційному середовищі.

Визначивши педагогічні умови та компоненти, критерії та їх показники, на наступному етапі нашого дослідження описано педагогічну технологію формування готовності майбутніх магістрів до науково-дослідної діяльності в інформаційному середовищі. Перш ніж побудувати реальний педагогічний процес, педагог має одержати всі необхідні відомості про те, як це робити. Тобто науково-педагогічному складу необхідна система знань про навчальний процес, надана на технологічному рівні. Технологія навчання включає систему матеріальних та ідеальних знань, прийомів, за-

собів, що використовуються у навчанні, і способи її функціонування. Поняття “педагогічна технологія” останнім часом увійшло в практику. Воно означає прийоми роботи викладача у сфері навчання й виховання. За баченням І.О. Грязнова та Н.М. Логінової, суть педагогічної технології навчання полягає в тому, що всі методи, форми, прийоми й засоби навчання слід розглядати як методичну систему, що дає змогу послідовно реалізовувати конкретно поставлені на кожному занятті дидактичні цілі й завдання [2].

Поняття “педагогічна технологія” впливає з уявлення про технологію на основі використання технічних засобів навчання із запровадженням задалегідь спроектованого навчально-виховного процесу [6]. Б.Т. Лихачов [5] вказує, що педагогічна технологія – це сукупність психолого-педагогічних установок, що визначають спеціальний набір і компонування форм, методів, способів, прийомів навчання, виховних засобів; вона є організаційно-методичним інструментарієм педагогічного процесу.

Технологія підготовки майбутніх магістрів гуманітарного профілю до науково-дослідної діяльності в інформаційному середовищі – це системне утворення, яке має свою структуру, зміст і форми. Розкриємо їх детально на прикладі Мукачівського державного університету. В університеті для забезпечення функціонування системи науково-дослідної діяльності залучаються:

- вчена рада університету, ректорат, рада наукового студентського товариства, наукове товариство майбутніх магістрів та аспірантів “Наука майбутнього”;

- посадові особи, які відповідають за організацію науково-дослідної діяльності і керують системою: ректор, проректор з наукової роботи, декани факультетів, завідувачі кафедр, а також представники професорсько-викладацького складу, які здійснюють наукову роботу з майбутніми магістрами гуманітарного профілю;

- структурні підрозділи університету, що беруть участь у реалізації різних форм науково-дослідної діяльності: кафедри, наукові структурні підрозділи, організаційні комітети заходів (олімпіад, конкурсів тощо);

- структурні підрозділи університету, що організують та забезпечують науковий і навчальний процес, залучають викладачів, майбутніх магістрів та майбутніх магістрів до обов’язкової участі в забезпеченні й виконанні науково-дослідної діяльності: науковий відділ, наукова бібліотека тощо.

Необхідність розробки педагогічної технології формування готовності до науково-дослідної діяльності майбутніх магістрів гуманітарного профілю в інформаційному середовищі продиктована рядом обставин:

- 1) педагогічна технологія має давати уявлення про систему підготовки до науково-дослідної діяльності майбутніх магістрів гуманітарного профілю, її внутрішню структуру, взаємозв’язок та взаємозалежність елементів системи;

2) розробка педагогічної технології дає змогу об'єднати інформацію про окремі сторони науково-дослідної діяльності, розосереджену в різних навчальних дисциплінах, тим самим створюючи можливості до систематизації, виявлення відсутніх тематичних блоків у структурі підготовки фахівця.

При розробці педагогічної технології формування готовності майбутніх магістрів до науково-дослідної діяльності в інформаційному середовищі враховано такі **принципи навчання у вищій школі**:

1) **науковість** змісту й методів навчального процесу, його зближення із сучасним науковим знанням і суспільною практикою, єдність логічного й образного пізнання;

2) **систематичність** в оволодінні досягненнями науки, теоретичних фахових знань і практичних умінь майбутнього магістра гуманітарного профілю як майбутнього фахівця, що включає інтеграцію науково-дослідного, навчального процесів і практики, послідовність в освоєнні методів та технологій наукових досліджень відповідно до стадій освітнього процесу, а також використання різних форм організації науково-дослідної діяльності, що передбачені навчальними планами чи виконуються поза ними;

3) **активність та самостійність** майбутніх магістрів гуманітарного профілю в науково-дослідній роботі, взаємозв'язок і єдність навчальної та дослідної роботи, освіти й самоосвіти, застосування засобів інформаційного середовища;

4) **діяльнісний**: базований на активному включенні майбутнього магістра гуманітарного профілю в діяльність освітньої системи, навчально-виховні процеси, інформаційне середовище;

5) **індивідуальний диференційований підхід** до кожного майбутнього магістра гуманітарного профілю з урахуванням його інтелектуального потенціалу та наукових інтересів;

6) **раціональності**: розуміння сенсу науково-дослідної діяльності, активне набуття наукових знань, формування дослідницьких умінь і навичок, потрібних у майбутній професійній діяльності;

7) **наступності**: опора на знання, одержані майбутнім магістром гуманітарного профілю під час здобуття освітньо-кваліфікаційний рівня “бакалавр” у ході вивчення навчальних дисциплін: “Педагогіка”, “Основи наукових досліджень”; практики: навчальної, педагогічної; курсової роботи; що знаходять своє продовження у вивченні таких навчальних дисциплін: “Вища освіта і Болонський процес”, “Філософія науки”, “Педагогіка вищої школи”, “Методологія та методика педагогічного дослідження”, “Менеджмент та маркетинг сучасної освіти”, “Превентивна педагогіка”; “Іноземна мова професійного спрямування”, “Актуальні проблеми педагогіки початкового навчання” й інша виробнича практика у вищому навчальному закладі I–IV рівнів акредитації; магістерська робота;

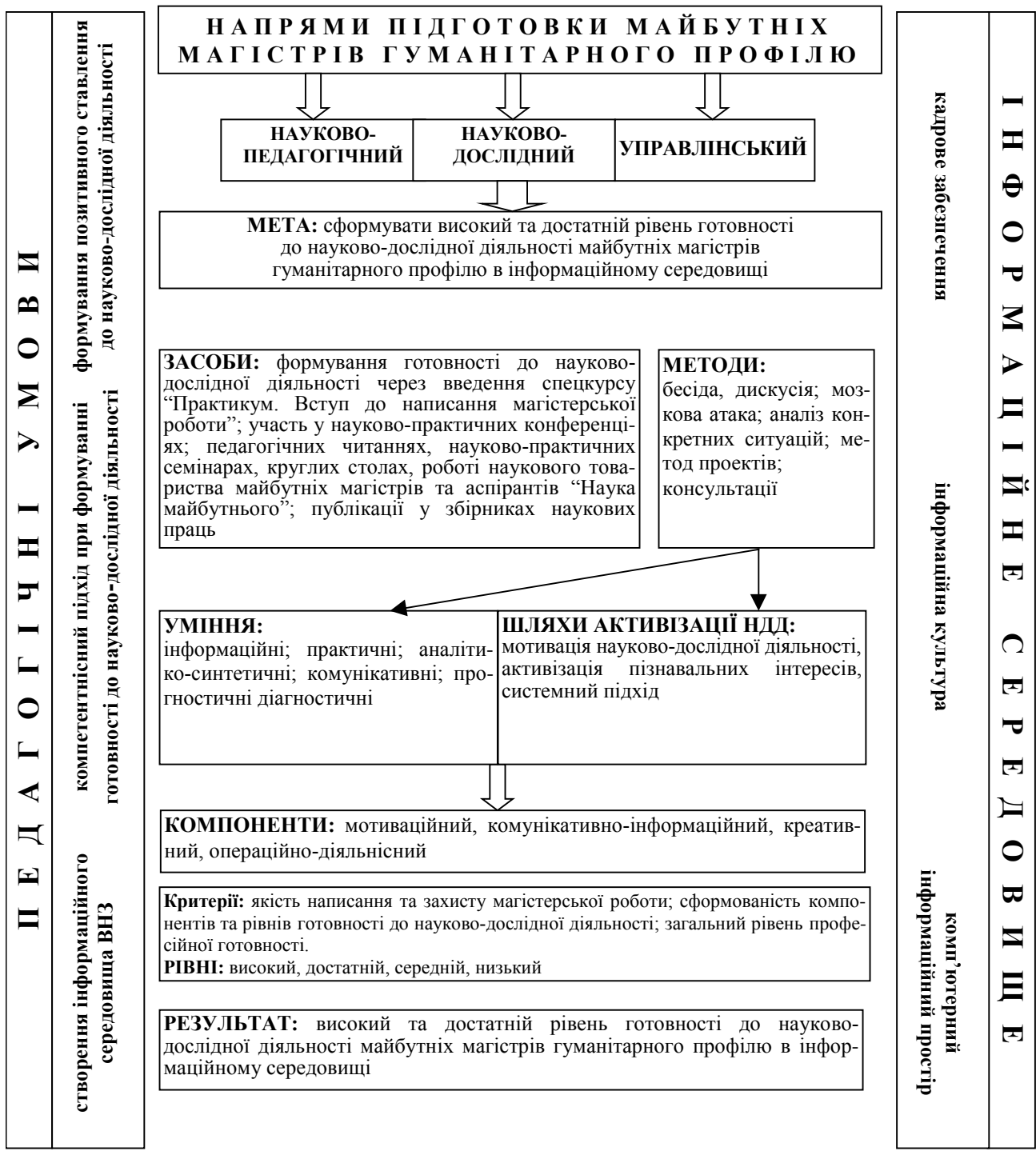

Рис. Модель технології підготовки до науково-дослідної діяльності майбутніх магістрів гуманітарного профілю в інформаційному середовищі

8) **алгоритмізації науково-дослідної діяльності.** Під алгоритмізацією науково-дослідної діяльності магістра гуманітарного профілю розуміємо доцільний науково обґрунтований добір прийомів, засобів, методів, технологій майбутньої професії, їх чітку ієрархію, послідовність з обов'язковою узгодженістю позитивних або негативних чинників, які сприяють або перешкоджають позитивним змінам у вирішенні професійних завдань;

9) **комплексність** підходу до вирішення наукових проблем;

10) **апробованість** майбутніми магістрами гуманітарного профілю результатів власних наукових досліджень на різних рівнях.

Висновки. Визначивши педагогічні умови формування готовності до науково-дослідної діяльності майбутніх магістрів гуманітарного профілю в інформаційному середовищі, складові інформаційного середовища, мету, методи й засоби, сформовані вміння, шляхи активізації науково-дослідної діяльності, компоненти, рівні готовності, розроблено модель технології підготовки до науково-дослідної діяльності майбутніх магістрів гуманітарного профілю в інформаційному середовищі, що подана на рисунку.

Список використаної літератури

1. Болонський процес 2020 – Європейський простір освіти у новому десятиріччі: Комюніке конференції Європейських міністрів, відповідальних за вищу освіту, Льовен і Лувен-ла-Ньов, 28–29 квітня 2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/education>.

2. Грязнов І.О. Моделювання педагогічної технології формування професійно-правової компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників та її експериментальна перевірка / І.О. Грязнов, Н.М. Логінова // Збірник наукових праць. – Хмельницький : Вид-во Нац. академії Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, 2010. – № 54. – Ч. II. – С. 35–39.

3. Коржова К. Підготовка майбутніх інженерів-педагогів до використання імітаційного моделювання як засобу навчання програмування: актуалізація проблеми / К. Коржова, В. Хоменко // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – 2007. – № 6 (12). – С. 19–25.

4. Кремень В. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / В. Кремень. – К. : Грамота, 2005. – 448 с.

5. Лихачев Б.Т. Педагогіка : курс лекцій / Б.Т. Лихачев. – М., 1998. – С. 7–13; 72–80.

6. Мархель И.И. Дидактические средства в условиях компьютеризации обучения / И.И. Мархель // Нові інформаційні технології навчання в навчальних закладах України. – Одеса, 1996. – С. 75–82.

Бопко И.З. Модель педагогической технологии формирования готовности будущих магистров к научно-исследовательской деятельности в информационной среде

В статье рассматриваются педагогические условия формирования готовности будущих магистров к научно-исследовательской деятельности в информационной среде, пути активизации, а также составляющие информационной среды. Разработана модель технологии подготовки к научно-исследовательской деятельности будущих магистров гуманитарного профиля в информационной среде.

Ключевые слова: педагогическая технология, модель, магистр гуманитарного профиля, информационная среда.

Bopko I. Educational technology model for readiness formation of future masters to research in the information environment

The article deals with pedagogical conditions of the formation of future masters' readiness to scientific and research activity in informational environment, components of the informational environment as well as ways of activation of the scientific and research activity. The model of preparatory technology to the scientific and research activity of future masters of humanitarian profile in informational environment has been worked out.

Key words: pedagogical technology, model, master of humanitarian profile, informational environment.